

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

2016.gada 30.septembrī

**Izvērtējuma ziņojums
par sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojumu sniegšanu
patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu
laika posmā no 2016.gada 6.aprīļa - 30.septembrim**

Vispārīga informācija par projektu:

Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojumu sniegšana patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu tika veikta Eiropas Savienības fonda projekta „Dažādības veicināšana” Nr.9.1.4.4./16//I/001 (turpmāk – projekts) ietvaros. Projektu īsteno Sabiedrības integrācijas fonds sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un Nodrošinājuma valsts aģentūru. Finansējums tiek piešķirts no Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts budžeta. Projekta mērķis ir veicināt sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļauto personu nodarbinātību un sociālekonomisko iekļaušanos, vienlaikus sekmējot sabiedrības informētību un vispārējo izpratni par diskriminācijas novēršanu un iekļaujošu sabiedrību.

Projekts tiek īstenots saskaņā ar 2016.gada 9.februāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.102 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.4. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū” 9.1.4.4. pasākuma “Dažādību veicināšana (diskriminācijas novēršana)” īstenošanas noteikumi” (turpmāk - MK noteikumi) un atbilstoši 2015.gada 2.decembra Ministru kabineta rīkojumam Nr. 759 “Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā” noteiktajam (turpmāk – Rīcības plāns).

Projekta ietvaros tika izsludināts iepirkums “Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojumu nodrošināšana patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu” (Nr. SIF 2016/4). Šajā iepirkumā līguma slēgšanas un pakalpojuma nodrošināšanas tiesības saņēma - biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”.

Pakalpojuma sniedzējs:

Biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”

Kontaktpersona:

Uldis Līkops, biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” ģenerālsēkretārs, tel. 67336651, e-pasts: secretariat@redcross.lv

Biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts” (LSK) ir biedru un brīvprātīgo organizācija, kas nemitīgi attīsta un pilnveido savu darbību un piedāvātos humānos pakalpojumus cilvēkiem, kam palīdzība nepieciešama visvairāk. LSK ir uzkrājis ilggadēju pieredzi darbā ar sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām Latvijā – individuāliem klientiem, grupām, ģimenēm ar bērniem, trešo valstu valsts piederīgajiem, patvēruma meklētājiem, bēgļiem, personām ar alternatīvo statusu u.c., tādejādi sekmējot klientu krīzes situācijas pārvarēšanu un veicinot šo personu iekļaušanos sabiedrībā. Saskaņā ar Starptautiskās Sarkanā Krusta un

Sarkanā Pasmēness kustības pamatprincipiem, LSK sniedz palīdzību cilvēkiem, nešķirojot pēc tautības, rases, statusa sabiedrībā, ticības vai politiskiem uzskatiem, saglabājot neitralitāti un veicinot humānismu – atvieglot cilvēku ciešanas, aizsargāt dzīvību un veselību, nodrošināt cieņu pret cilvēku, sabiedrībā veicināt savstarpējo sapratni, iecietību un sadarbību.

Pakalpojuma sniegšanas ilgums:

Pakalpojums tika nodrošināts no 2016. gada 6.aprīļa līdz 30.septembrim.

Pakalpojuma mērķis:

Veicināt patvēruma meklētāju un personu ar bēgļa vai alternatīvo statusu pilnvērtīgu sociālekonomisko iekļaušanos, mazinot šķēršļus nodarbinātībai un sekmējot integrāciju sabiedrībā.

Mērķa grupa:

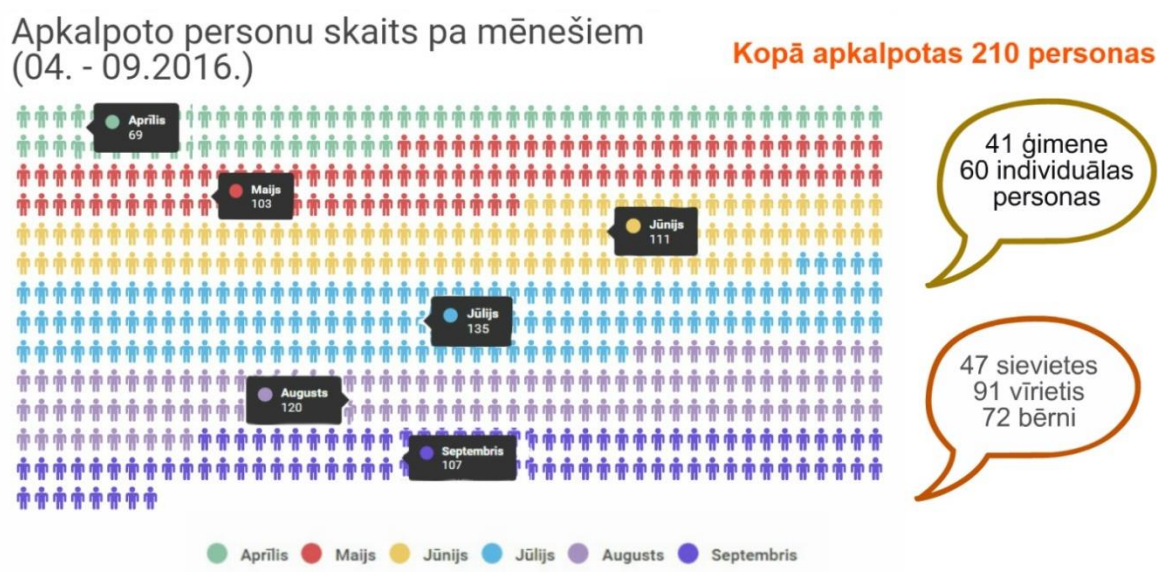
Patvēruma meklētāji (personas, kas pārvietotas Eiropas Savienības pārvietošanas programmas ietvaros, gan personas, kas ieradušās Latvijā patstāvīgi), un personas, kuras ieguvušas bēgļa vai alternatīvo statusu.

Tematiskais pakalpojuma izvērtējums

Sociālā darbinieka un sociālā mentora atbalstu saņēmušas **210 individuālas personas**, t.sk. gan patvēruma meklētāji, gan personas, kuras ieguvušas bēgļa vai alternatīvo statusu.

Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojums tika sniegts **patvēruma meklētājiem** iepirkuma līguma īstenošanas laikā vai **3 (trīs) mēnešus** vai līdz brīdim, kad stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams galīgais lēmums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt. Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojums tika sniegts **personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu** iepirkuma līguma īstenošanas laikā vai līdz brīdim, kad tika izpildīts individuālais sociālekonomiskās iekļaušanas plāns vai uz laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus pēc statusa iegūšanas dienas.

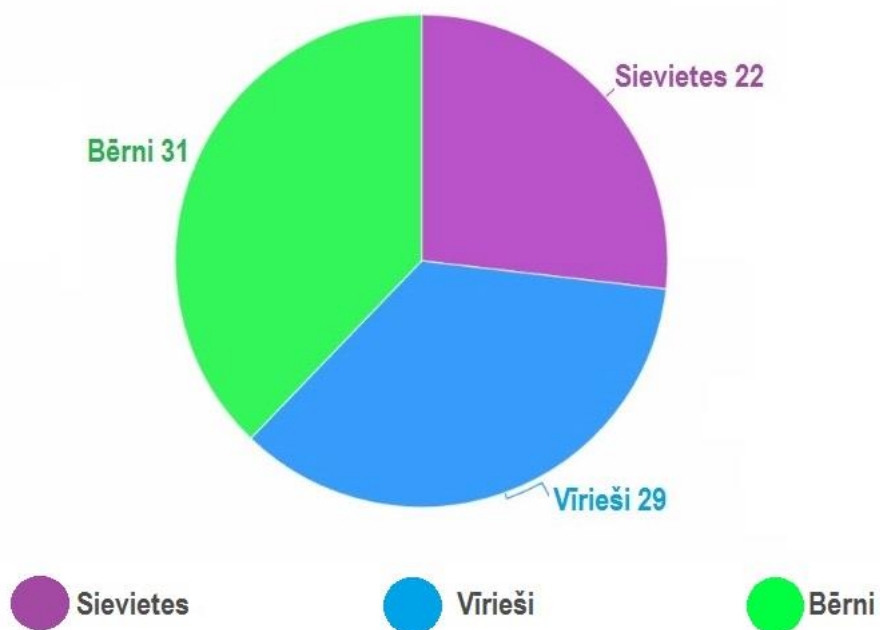
Atbalstu saņēmušo skaits dalījumā pa mēnešiem - 69 personas aprīlī, 103 personas maijā, 111 personas jūnijā, 135 personas jūlijā, 120 personas augustā un 107 personas septembrī (skat.1.attēlu).

1.attēls

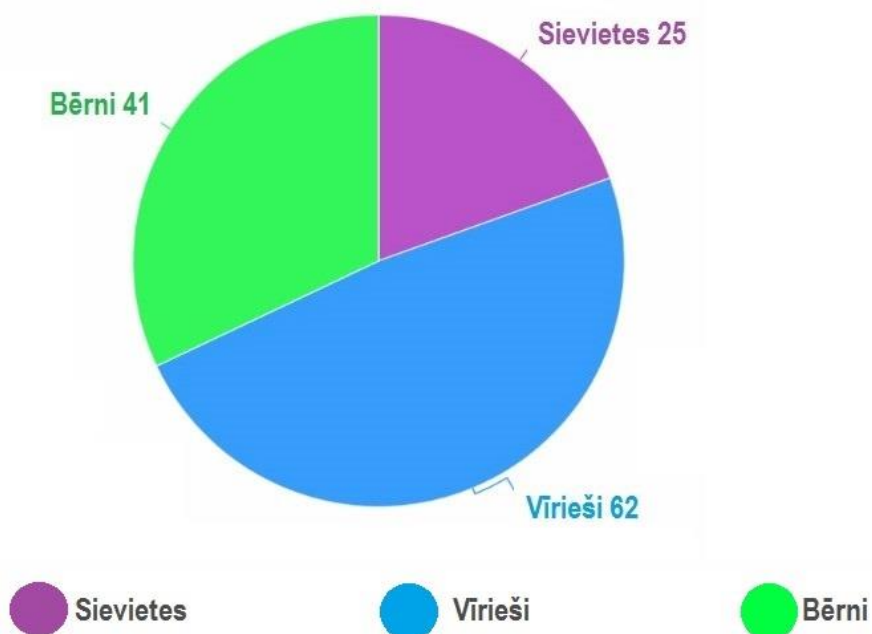
LSK sniedzis sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojumus **82 personām**, kas pārvietotas Eiropas Savienības pārvietošanas programmas ietvaros (skat.2. attēlu), un **128 personām**, kas ieradušās Latvijā patstāvīgi (skat.3. attēlu).

ES pārvietošanas ietvaros (kopā 82 personas)

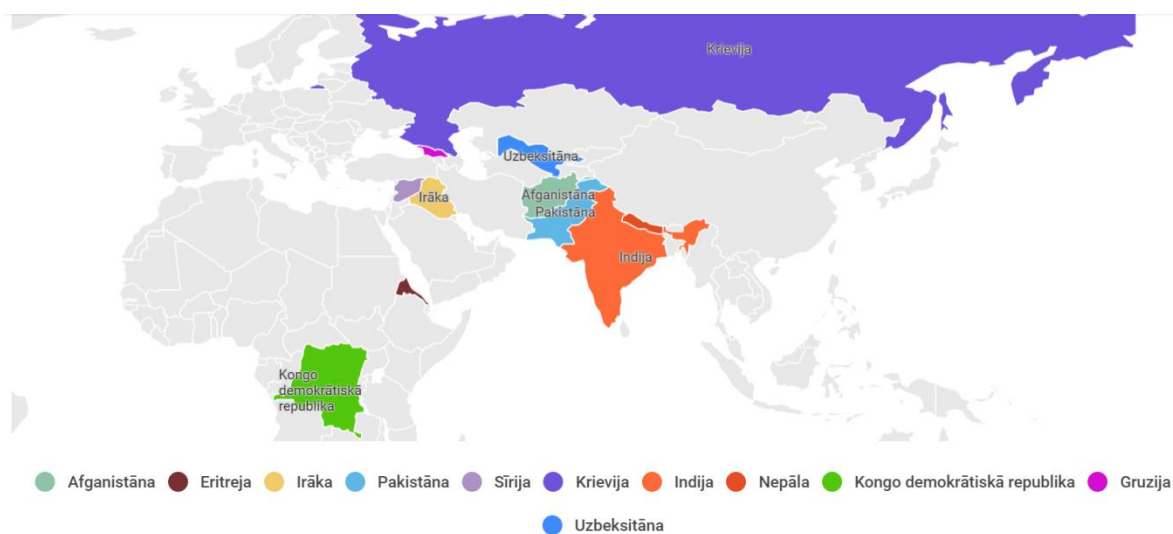
2.attēls

Personas, kas patstāvīgi šķērsojušas robežu (kopā 128 personas)

3.attēls

Patvēruma meklētāji Latvijā ieradušies no dažādām izcelsmes valstīm (alfabēta secībā): 39 cilvēki no Afganistānas, 10 no Eritrejas, 3 no Gruzijas, 16 no Indijas, 52 no Irākas, 6 no Kongo demokrātiskās republikas, 2 no Krievijas, 2 no Nepālas, 12 no Pakistānas, 67 no Sīrijas un 1 no Uzbekistānas (skat.4. attēlu).

4.attēls

Darbs ar patvēruma meklētājiem un personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu prasa jaunas un specifiskas sociālā darbinieka un sociālā mentora profesionālās kompetences – saistītas ar vērtību sistēmas maiņu mērķa grupas personu ģimenēs, multikulturāla atbalsta sniegšanu un jaunu pakalpojumu plānošanu, kā arī dažādu starpinstitucionālu sadarbības veidu modelēšanu visas Latvijas teritorijā. Lai nodrošinātu savlaicīgu informācijas apmaiņu, sociālie darbinieki un sociālie mentori saziņā ar klientiem izmantoja starpvalodas, galvenokārt angļu un krievu valodu. Taču, lai nodrošinātu pakalpojumu, saziņā ar cilvēkiem, kas pārvalda tikai dažādu valstu valodas un dialektus, bija nepieciešams piesaistīt tulkus, ko nodrošināja biedrība “Patvēruma “Drošā māja””.

LSK, izmantojot starptautisko pieredzi un piesaistot zinošus un pieredzējušus speciālistus, veica sociālekonomiskā atbalsta sniegšanu un starpnieka-palīga funkciju, palīdzot risināt aktuālos jautājumus, lai pēc iespējas veiksmīgāk veicinātu patvēruma meklētāju un personu ar bēgļa vai alternatīvo statusu sociālekonomisko iekļaušanos Latvijas sabiedrībā. Pakalpojuma ietvaros tika nodrošināti profesionāli sociālie darbinieki un sociālie mentori, kopumā tika piesaistīti **2 sociālie darbinieki un 10 sociālie mentori**. Vienam sociālajam darbiniekam vienlaicīgi tika piesaistīti ne vairāk kā 120 mērķa grupas personas un sociālajam mentoram - ne vairāk kā 20 mērķa grupas personas.

Sociālais darbinieks - nodrošināja katras personas sociālā gadījuma vadību, izstrādājot individuālus sociālekonomiskās iekļaušanas plānus un koordinējot to izpildi, savukārt sociālais mentors nodrošināja praktisku atbalstu sociālekonomiskā iekļaušanas plāna izpildē, veidojot personas izpratni par dzīvi Latvijā un tās sabiedrībā, palīdzot reālās dzīves situācijās apgūt ikdienai nepieciešamās prasmes, rosinot attīstīt jaunas iemaņas, kā arī sniedzot atbalstu ikdienas situāciju risināšanā.

Cilvēkiem patvēruma meklētāju statusa laikā galvenokārt tika:

- apzinātas pamatvajadzības;
- nodrošināta humānā palīdzība, apmeklējot humānās palīdzības punktus;
- pavadīti uz medicīnas iestādēm;

- sekots līdzī valodas un integrācijas programmu apmeklējumam;
- veicināta izpratne par dzīvi Latvijā un kopīgi apmeklēti kultūras pasākumi dažādās Latvijas pilsētās;
- sniegts atbalsts ikdienas situāciju risināšanā;
- sniegts atbalsts ikdienišķu prasmju apguvē;
- nodrošinātas integrācijas veicināšanas mērķim atbilstošas ārpus programmas aktivitātes (piem., kopīgi ar ģimenēm apmeklējot Zooloģisko dārzu, Latvijas Dabas muzeju, brīvdabas pasākumus u.c.);
- u.c.

Cilvēkiem ar bēgļa vai alternatīvo statusu galvenokārt tika sniegts atbalsts:

- veidojot izpratni par dzīvi Latvijas sabiedrībā;
- personu apliecinošu dokumentu kārtošana (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē u.c. iestādēs);
- piemeklējot mājokli Rīgā un citās Latvijas pilsētās, tiekoties ar dzīvokļu saimniekiem, noslēdzot īres līgumus;
- deklarējot dzīvesvietu;
- ikdienas situāciju risināšanā (komunālo maksājumu veikšanas kārtība, dzīvesvietas apkārtējās vides apzināšana u.tml.);
- piemeklējot darbavietas un apmeklējot darba devējus;
- reģistrējoties Nodarbinātības Valsts Aģentūrā;
- palīdzot bankas konta atvēršanai;
- sekojot līdzī latviešu valodas apguvei;
- reģistrējoties pie ģimenes ārsta;
- reģistrējoties sociālajā dienestā;
- citu speciālistu piesaistei, piemēram, psihologa;
- bērnu iekārtošanai pirmsskolas izglītības iestādēs;
- kārtojot dokumentus invaliditātes grupas noteikšanai Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā;
- sazinoties ar vēstniecībām un kārtojot citus dažādus dokumentus, atkarībā no katras situācijas individuāli;
- veicināta izpratne par dzīvi Latvijā un kopīgi apmeklēti kultūras pasākumi dažādās Latvijas pilsētās;
- ikdienas situāciju risināšanā un jaunu pamatprasmju apguvē;
- integrācijas veicināšanas mērķim atbilstošas ārpus programmas aktivitātes (piem., kopīgi ar ģimenēm apmeklējot Zooloģisko dārzu, Latvijas Dabas muzeju, brīvdabas pasākumus u.c.);
- u.c.

Sniegtais atbalsts

Šā perioda laikā sniegts atbalsts kā resursu izmantojot LSK sadarbības tīklus un kapacitāti, sociālā darbinieka un sociālā mentora prasmes un zināšanas, kā arī citus pieejamos resursus. Tika atrasti, piedāvāti un apmeklēti dzīvokļi Rīgā, Rīgas rajonā, Ķekavā, Kalnciemā, Ventspilī. Piedāvātie dzīvokļi piemeklēti ar komunikācijām un ērtībām, atsevišķos gadījumos ar vai bez mēbelēm. Piecas ģimenes noslēgušas dzīvokļa īres līgumus. Saņemti vairāku darba devēju piedāvājumi, ir pozitīvs gadījums ar darba uzsākšanu. Tāpat, tiek vadīti un īstenoti Latvijā nebijuši ģimenes atkalapvienošanas gadījumi (uzsākts process divos gadījumos). Nodrošināta sadarbība ar citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, pašvaldību sociālajiem dienestiem, un veselības aprūpes iestādēm, t.sk. ģimenes ārstiem, Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju u.tml. Klientu vidū ir 72 bērni, vairāki no tiem uzsākuši skolas gaitas mācību iestādēs (pēc ierašanās valstī vietu skolās nodrošina IC "Mucenieki"), ar sociālā mentoru palīdzību ir piemeklētas pirmsskolas izglītības iestādes. Pirmsskolas iestādi ar mentora

palīdzību pašreiz apmeklē 1 bērns, kā arī specifisku nepieciešamību gadījumā tiek nodrošināta mājapmācība. Tāpat klientiem tika nodrošināta LSK humānā palīdzība (drēbes, apavi, bērnu rati u.tml.). Ar LSK palīdzību Nodarbinātības Valsts aģentūrā reģistrējušies 18 cilvēki.

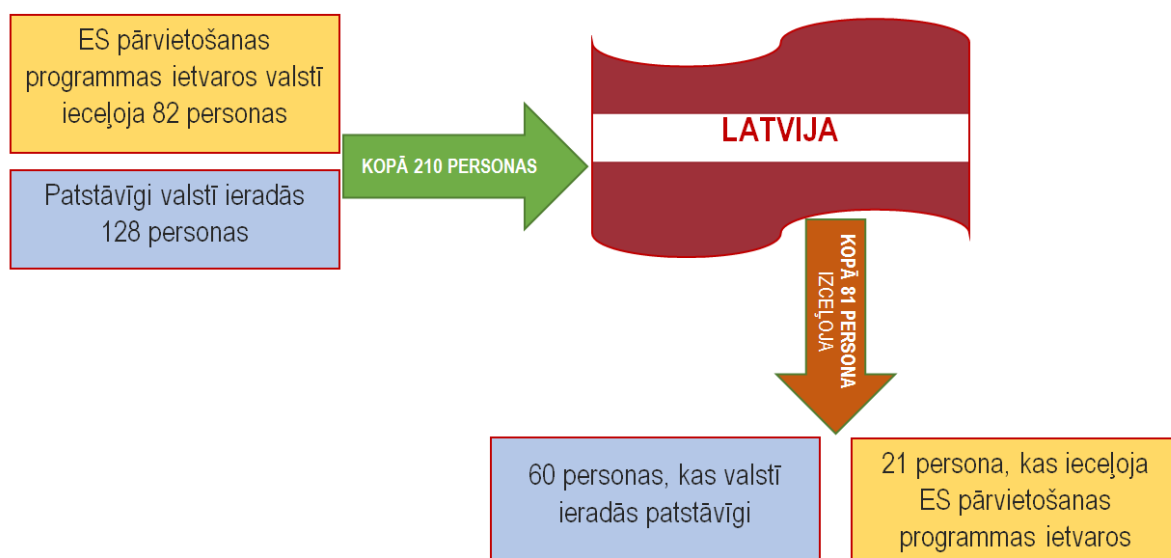
Sniegtā sociālekonomiskā iekļaušanas atbalsta piemēri

- Ģimene no Afganistānas, ieguvuši bēgļa statusu - sieviete, kuras apgādniecībā ir meita un aizbildniecībā - zēns. Ģimenei ir atrasts un noīrēts dzīvoklis Rīgā, ir reģistrēti pie ģimenes ārsta. Meitai ir nopietnas veselības problēmas, nokārtota invaliditāte Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā, nodrošināta mājapmācība un iespēja apmeklēt Dienas centru. Ģimene ir reģistrējusies Rīgas Sociālā dienestā, saņem sociālo pabalstu, ģimenes pabalstu un arī bērnu invaliditātes pabalstu. Ģimenei piešķirts trūcīgās personas statuss un saņem paredzēto palīdzību – pārtikas pakas, higiēnas pakas un skolas piederumus. Ar regulāru sociālā mentora līdzdalību, meita tiek vesta uz Bērnu slimnīcu, kur regulāri tiek nodrošināta medicīniskā aprūpe. Apgādībā esošā zēna aizbildniecība tiek pārformēta. Sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un Afganistānas un Uzbekistānas vēstniecībām, ģimenes apvienošanas paredzētajā kārtībā, tiek kārtota patstāvīgās uzturēšanas atļaujas saņemšana sievietes pārējiem bērniem, kas atrodas Afganistānā;
- Ģimene no Afganistānas, ieguvuši bēgļa statusu - māte un viens bērns. Ģimene dzīvo noīrētā dzīvoklī Rīgā, ir reģistrēti pie ģimenes ārsta. Bērns apmeklē skolu un Dienas centru. Pēc veiksmīgas abpusējas sadarbības starp LSK un darba devēju, māte uzsāka un strādā mazumtirdzniecības veikalu tīklā “Rimi” par virtuves palīdzi. Ģimene ir reģistrējusies Rīgas Sociālajā dienestā, kā arī saņem ģimenes valsts pabalstu no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras. Oktobra sākumā Latvijā ieradīsies pārējie 3 sievietes bērni no Afganistānas – sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Afganistānas un Uzbekistānas vēstniecībām, LSK mentoru īstenots Latvijā nebijis ģimenes atkalapvienošanas gadījums.
- Ģimene no Sīrijas, patvēruma meklētāja statusā, uzturas IC “Mucenieki”. Abiem vecākiem ir augstākā izglītība (pēc klientu vārdiem), sieva - skolotāja, vīrs - inženieris ar pieredzi riepu montāžas uzņēmuma vadīšanā, un bērns, kurš iet skolā. Šobrīd visi intensīvi mācās latviešu valodu un tiek secīgi plānoti īstermiņa un ilgtermiņa mērķi palikšanai Latvijā.
- Ģimene no Sīrijas, ieradušies Latvijā ES pārvietošanas programmas ietvaros, patvēruma meklētāja statusā, uzturas IC “Mucenieki”. Vīrietis - izglītots un profesionāls būvniecības menedžeris ar 30 gadu pieredzi vadošos amatos starptautiskās kompānijās, brīvi pārvalda angļu un arābu valodu, sieva – pedagoģe, ar pieredzi būt par pasniedzēju augstskolā, meitai - augstākā izglītība psiholoģijā, skolotājas darba pieredze. Ir uzsāktas savlaicīgas sarunas ar potenciālo darba devēju. Vīrietis aktīvi iesaistās lekciju lasīšanā par migrāciju. Ilgtermiņā vēlas atvērt skolu Latvijā.

Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojuma nodrošināšana tiek pārtraukta, ja persona pakalpojuma saņemšanas laikā pamet Latviju, atsakās no pakalpojuma saņemšanas vai nepilda sociālekonomiskās iekļaušanas plānā noteiktos pienākumus. Individuālās sociālekonomiskās iekļaušanas plāns aktīvā stadijā – 99 lietas, 81 klients pakalpojuma saņemšanas laikā ir pametis Latviju, no tiem 21 persona, kas ieceļoja Eiropas Savienības pārvietošanas programmas ietvaros, un 30 klientiem pakalpojuma sniegšana apturēta, jo stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams galīgais lēmums par bēgļa vai alternatīvā statusa atteikumu*¹. (skat.5. attēlu).

¹ Dati saskaņā ar LSK rīcībā esošo informāciju.

Neviena persona nav atteikusies no sociālā darbinieka un sociālā mentora palīdzības. 2 ģimenes, kas ieguvušas statusu pirms uzsākta LSK sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojuma nodrošināšana un dzīvo ārpus IC “Mucenieki”, griezušās pie LSK, lūdzot sociālā mentora pakalpojumus.

5.attēls

Finansējums

Par sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojuma nodrošināšanu laika posmā no 2016.gada 6.aprīlim – 30.septembrim ir veikta apmaksā par EUR 38605,26 (bez PVN). Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojuma izmaksu apmērs mēnesī tika noteikts proporcionāli piesaistīto mērķa grupas personu skaitam.

Izaicinājumi un grūtības

- Remonta darbi patvēruma meklētāju centrā “Mucenieki”;
- Nevar piedāvāt klientiem dzīvesvietu, ja nav līdzekļu dzīvokļa īres pirmajai iemaksai un turpmākai īres un komunālo maksājumu segšanai;
- Sabiedrības netolerantā attieksme pret patvēruma meklētājiem un bēgļiem;
- Grūtības ar darba vietas nodrošināšanu, jo nav vajadzīgo kvalifikāciju un latviešu valodas zināšanu;
- Klienti nav apmierināti ar zemajiem pabalstiem un atalgojuma līmeni Latvijā;
- Atsevišķos gadījumos proporcionāli liels klientu skaits uz vienu speciālistu.

Sadarbība ar Rīcības plānā noteiktajām institūcijām

Sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojuma sniegšanas laikā notikusi cieša sadarbība ar dažādām patvēruma meklētāju un bēgļu uzņemšanas jautājuma risināšanā Latvijā iesaistītām **valsts iestādēm** (piemēram, LR Iekšlietu ministrija, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, LR Labklājības ministrija, LR Ārlietu ministrija, Latvijas Pašvaldību savienība, pašvaldības, Nodarbības Valsts Aģentūra, vēstniecības u.c.), ANO Augstā komisāra bēgļu lietās biroju Zviedrijā un pārstāvniecību Latvijā, ar **nevalstiskajām organizācijām** (piemēram, Biedrība „Patvērums „Drošā māja””, Facebook grupa “Gribu palīdzēt bēgļiem” u.c.), kā arī ar **uzņēmējiem un privātpersonām**, kas izrādīja interesi palīdzēt problēmsituāciju risināšanā. LSK novērtē iespēju kopīgiem spēkiem strādāt vienota mērķa labā – palīdzēt cilvēkiem, kam akūti nepieciešama palīdzība, pēc iespējas ātrāk un veiksmīgāk integrējot Latvijas sabiedrībā.

Saistībā ar personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, uzņemšanas procesu Latvijā, novērota izteikta sabiedrības un mediju interese. Informācija, ievērojot līgumā noteikto personu datu konfidencialitāti, LSK programmas īstenošanas laikā regulāri sniegta visiem Latvijas vadošajiem medijiem (televīzija, laikraksti, interneta ziņu portāli, radio), atsaucoties uz žurnālistu aicinājumiem sniegt intervijas, kā arī 2016.gada 24.augustā organizējot LSK pasākumu presei. Tā laikā notika mediju informēšana saistībā ar sociālo darbinieku un sociālo mentoru pakalpojuma sniegšanu.

Kontaktinformācija:

Agnese Trofimova

Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts"

Starptautisko un sabiedrisko attiecību programmas vadītāja

Tālr.: 67686312

E-pasts: agnese.trofimova@redcross.lv